

mo bilakaturik, jakinen ote du epaile harek... Ez al duzu zeure burua ispiluan ikusi koadrozko mahaigaineko huleak eta duralexeko edalontziek girotzen duten sukaldean?

BEGOÑA DEL TESO

ZER DUGU AIRBAG ETA PERDITA DURANGO FILMEN AURKA ETA ALDE?

Biak dira aurtengo Espainiako zinemagintzaren zutabe sendo, fresko, ganberro, matxinoetako bi. Donostiako Zinemaldia bukatzear zelarik, Miramar Jauregiko belar dotorearen gainean egin zuten topa *Airbag*eko zuzendariak, ekoizleak eta banatzaileak filmak mila milioi pezeta egin berri baitzituen hemento, horko eta hango takiletan.

Bi edo hiru egun lehentxeago, *Perdita Durango*-ren estreinua benetako ikuskizuna, gertakizun paregabea, jazoera jendetsua suertatu zen. Anoetako Belodromoa ikusle grinatsuz bete zen. Lepo bete, izan ere. Festa erraldoia metroak eta metroak dituen pantailaren gainean eta aurrean.

Airbag zein *Perdita Durango* Euskal Herrian jada lan egiten ez duten Euskal Herriko bi semeren lanak dira. Lehenengoak, Juanma Bajo Ulloa gasteiztarraren sinadura darama. Bigarrenak, Bilboko Alex de la Iglesiarena. Batean bestean bezala, ikusgarria da euskal zine-teknikarien parte hartzea.

Arrakasta beraz film hauena. Arrakasta. Txaloak. Diruaren txin-txina. Ikuslegoa belaunika, zinema aretoetako jabeak poz-pozean eta ekoizleak Juanma eta Alexekin zerikusi txikiena ere duten edota izan zezaketen zuzendarigai berrien bila desesperatuan...

Hala ere, hala ta guztiz ere, ez film batak ez besteak ez naute betetzen, ez naute hunkitzen, ez naute asetzen. Izan ere, *Airbag*ek jenio txarrez jartzen nau inklusio. *Perdita Durango*-k, aldiz, penaz iluntzen dit bihotza.

Airbag-ek hiru gazteren mentura eta kalenturak ateratzen ditu plazara. Hirurak dira nahikoa señorito, hirurak dira nahikoa gau bele eta festazale. Hirurak, kaminoetan barrena, sartuko dira sartu behar ez zuten lekuetan eta ezagutuko dute ezagutu behar ez zuten jendilajea. Juanmak eta bere lagun-lan-gileek aitortua, film honen inspirazio iturria Karra Elejalde aktoreak kontaturiko txiste pare batean datza. Bejoindeiola autore jaun horri, burlatik zeluloidera ezerk ez baitirudi aldatu-rik, landuagorik, pantailan edo gidoian.

Esan, beti esan da zinegile gazte horiek ederki dakitela zinema egiten. Teknika erruz eta erraz menperatzen dutela. Egia da. Ezin ahaztu Juanmak *El reino de Víctor*, *Alas de mariposa* eta *La madre muerta* lanetan sortu zituen mundu misterio-tsua, ilun-ilunak, ezinegonak tindaturik. Egia bai, baina ez da, ez horixe, ez prexixo, *Airbag*-en kasua. Bere traza zeluloidezkoa oso traketsa da. Baldarra, gusto bakoa. Bestalde, ez pentsa beti mutiko erreboltari agertu zaigun egile arabarrak bere armarik zorrotzenak gidoian erabiltzen dituenik. Nahiz eta pelikula goi mailako euskal gizartean kokatu, bromak, eztenak, begietan sartzen zaizkizun txisteak eta erasoak ere, inozokeriak dira. Umekeriak. Aukera ezinhobea zuen zirt eta zart egiteko denen kontra baina laster, bizkor, agudo eman du amore eta setioa bertan behera utzi du. Lastima. Pena. Amorrua. Beste-rik ezin dut begietan eta bihotzean sumatu.

Bagoaz *Perdita Durango*-ren kontra zer dudan aztertzer. Alex de la Iglesia Espainiako zine berriaren ardatzetako bat da. *El día de la Bestia* bereak harrera sekulakoa izan zuen munduko lau kantoietan eta takilaren marka bat baino gehiago hautsi zituen lasai asko. Spielbergek berak ondoan nahi du Alex. Hollywoodek *Alien: Resurrection* filmaz tentatu zuen Begoñako Basilikan ezkondu berri zen zuzendari gaztea.

Perdita Durango film amerikarra da kasik. Espainiakoak ditu ekoizleak baina Estatu Batuetako merkatua du helburu, Estatu Batuetako izar pare batek hartzen dute parte menturan eta Mexikok Estatu Batuekin duen mugan da filmatua.

Perdita Durango ez da nolana hiko pertsonaia. Hasteko, benetakoa da. Gero, Barry Gifforden nobela bateko protagonistis-

ta. Instant batez agertu zen, trumoia balitz bezala, David Lyn-chen *Corazon salvaje* filman, Isabella Rossellinik antzetzua. Sorgina zen Perdita. Akaso sorgina baino gehixeago, *santera*. Krudela zen Perdita. Emakume libre guztiak krudelak diren bezainbeste. Maitasunak zauritua zen Perdita. Eta bere maitasunezko zauria ireki zuen hura ez zen halamoduzko maitalea. Romeo Dolorosa zuen, bide, izena eta aspaldiko jainkoen apaiza zen. Apaiz, zerbitzari eta hiltzaile leiala.

Bada bi pertsonaia horiekin film basa egiteko adina lehen-gai zeluloidezko. Bada zinema ausarta, ilun, tentalaria burutzeko adina eromen eta bekatu eder. Baina Alexek ez du asmatzen. Ez ditu pertsonaiak mamiz marrazten. Tebeoetako, komikietako lagunak dirudite. Eta haien ekintzek ez dute ez Deabruaren ahalmen arriskutsua ez eta jainko ezezagunen indar hilgarria.

Brometan, jokoan, jai eta tiroketan ematen dute Perditak eta Romeok hain urri duten beren denbora. Ez dira bihozgabeak, ez dira misterioitsuak eta heriotzarekin lotzen dituen amodio eurenak ez du malapartatuen edertasun aberatsa.

Erratu egin da, nire aburuz, De la Iglesia tonuan, doinuan, filmaren soinuan. Ume jolas perilosoa bilakatu du lokamuts infernuzkoa izan zena. Lastima. Pena. Oraingoan ere, tristura.

Hori guztia da *Airbag* eta *Perdita Durango* filmen kontra dudana ia guztia. Alde zer ote dudana? Espainiako zineman egiten diren beste film asko baino freskoagoak direla. Modernoagoak. Jendea aretoetara ekarri dute eta sarre araren truk bi orduko ikuskizun disdiratsua eskaini diote. Ez da gutxi. Ez da ordainsari makala. Eta Nafarroako semea den Montxo Armendarizen *Secretos del corazón* aipatuko dudana 1997ko laburpen azkar eta aldebrestu honetan? Ez dakit ba. Bestelako zine mota da. Gazigozoa, modaz piskatxo pasata, bare-barea. Aretoak bete ditu ere eta Oskarretako lehian parte hartu nahi du. Ez nau betetzen baina ez nau sutan jartzen. Onerako edo txarrerako borborka jartzen ez nauten filmei buruz, printzipioz, ez dakit zer esan. Nahiago dut Julio Medemen *Tierra*-ko lur gorri hura buruan gorde. Barkatuko didazuelakoan, agur t' erdi.